

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

DR. FAZEKAS SÁNDOR
miniszter

rományszám: K/6188/1

Érkezett: 2015 OKT 01.

PTKF/1727-2/2015.

Sallai R. Benedek úr
országgyűlési képviselő
részére

LMP Országgyűlési Képviselőcsoportja

Országgyűlés Irodaháza

BUDAPEST
Széchenyi rkp. 19.
1358

Tisztelt Képviselő Úr!

Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 42. § (8) bekezdése alapján a K/6182. számon hozzám, valamint K/6188. számon Dr. Lázár János Miniszterelnökséget vezető miniszter úrhoz benyújtott, „Mi lett a II. kárpótlási földalap sorsa?” című írásbeli kérdéseire a következő választ adom.

A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 79. § 4. pontja alapján az igazságügyi miniszter a Kormány kárpótlásért felelős tagja. Az Igazságügyi Minisztérium (a továbbiakban: IM) tájékoztatása szerint az ún. I. (szövetkezeti) kárpótlási földalaphoz kapcsolódóan a kárpótlási célú árveréseken 1.976.530 ha termértékű termőföld került értékesítésre.

A tulajdonviszonyok rendezése érdekében az állam által az állampolgárok tulajdonában igazságtalanul okozott károk részleges kárpótlásáról szóló 1991. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Kpt.) 19. §-a alapján az állami földekből egy további kárpótlási földalap került elkülönítésre, amelyet II. (állami) kárpótlási földalap elnevezéssel illetünk. A II. kárpótlási földalap független a szövetkezetek földalapképzése során elkülönített I. kárpótlási földalaptól, tekintettel arra, hogy az az állami tulajdonú földekből került kijelölésre, a Kpt. végrehajtására kiadott 104/1991. (VIII. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 24. §-ában meghatározott miniszterek által.

A R. 24. § (1) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a privatizációért felelős tárca nélküli miniszter a földművelésügyi miniszterrel, a pénzügyminiszterrel, továbbá – a védett és a védelemre tervezett természeti területek tekintetében – a környezetvédelmi és területfejlesztési miniszterrel egyetértésben határozza meg a II. földalapba tartozó földrésztleteket. A négy miniszter egyetértésével 1994-ben mintegy 185.000 hektár területű, 2,07 millió AK értékű állami tulajdonú termőföld lett kijelölve a II. földalapba. A II. földalapot az akkori Állami Vagyonügynökség, illetőleg az Állami Vagyonkezelő Rt. portfóliójába tartozó állami gazdaságok, illetve azok jogutód társaságai, valamint az erdőgazdaságok vagyonkezelésében lévő földekből, továbbá a szövetkezetek használatában lévő állami tulajdonú földekből képezték.

A II. földalap elkülönítése a földprivatizációs folyamatok elején megtörtént, annak törvény szerinti rendeltetése az alanyi kárpótoltak igényeinek a kielégítése.

A R. 24. § (3) bekezdése 2002. február 25-ig a privatizációért felelős minisztert ruházta fel azzal a jogkörrel, hogy a II. kárpótlási földalap kijelöléséről szóló határozatot – kérelemre – indokolt esetben módosíthassa. Ez a jogkör 2002. február 26-tól a földművelésügyi és vidékfejlesztési, jelenleg a földügyért felelős minisztert illeti meg. A módosítás lehetőségével jelentős számú önkormányzat élt, és közérdekből (pl. szennyvíztisztító telep létesítése) több település esetében került módosításra a jóváhagyott II. földalap. Az esetek többségében csereterületet biztosított a kérelmező önkormányzat. Indokolt esetben csereterület hiányában is engedélyezésre került a II. földalapról történő kivonás.

A II. kárpótlási földalapba kijelölt földrésztletekre megtartott árveréseken a kárpótlási hatóság 169.294 hektár nagyságú termőföldet értékesített.

Tájékoztatom továbbá Képviselő Urat, hogy a vagyoni kárpótlási eljárások lezárásával összefüggő egyes kérdésekről szóló 1997. évi XXXIII. törvény 1. § (1) bekezdése alapján a II. földalap árverésen nem értékesített része tekintetében az állam tulajdonosi jogait az agrárpolitikáért felelős miniszter a Nemzeti Földalap kezeléséért felelős szerv útján látja el.

A kárpótlási jegy bemutatóra szóló, átruházható, a kárpótlás összegének megfelelő, az állammal szemben fennálló követelést névértékében megtestesítő értékpapír. A Kpt. alapján az állam biztosítja, hogy a kárpótlási jegyet annak birtokosa a törvényben foglalt feltételekkel az állami tulajdon privatizációja során értékesítésre kerülő vagyontárgyak, részvények, üzletrészek megvásárlására, termőföld tulajdon megszerzésére, az állam tulajdonából az önkormányzat tulajdonába ingyenesen kerülő lakás értékesítése során fizetőeszközként névértékben, az Egzisztencia Hitelről szóló jogszabály alapján történő hitelfelvétel, illetve privatizációs hitel igénylése esetén névértéken saját erőként felhasználhatja, továbbá a kárpótlásra jogosult kérésére a kárpótlási jegy ellenében a társadalombiztosítás keretében – külön törvény rendelkezései szerint – életjáradék folyósítható.

A gyakorlatban a kárpótlási jegyek felhasználására jelenleg – a privatizációs, valamint kárpótlási folyamatok lezárására, a jogszabályi környezet jelentős megváltozására és a kárpótlási célú termőföldárverések hiányára tekintettel – tőzsdei értékesítés keretében van lehetőség. A kárpótlási jegyek felhasználásának további lehetőségeit az IM jelenleg is vizsgálja.

Az IM tájékoztatása szerint az Igazságügyi Hivatal mint kárpótlási hatóság adatai alapján 1.920.095.000 Ft címletértékű kárpótlási jegy nem került ez idáig felhasználásra.

A Kpt. 2. számú melléklete tartalmazza azokat a korabeli jogszabályokat, amelyek alapján az állam termőföld tulajdonjogát szerezte meg 1949 és 1960 között. A jelzett időszakban 22 olyan jogszabály született, amelyek alapján a magántulajdon elvételre került.

A nagybirtokrendszer megszüntetése és a földműves nép földhözjuttatása tárgyában kibocsátott 600/1945. M. E. rendelet törvényerőre emeléséről szóló 1945. évi VI. törvénycikk (a továbbiakban: törvénycikk) alapján került a legnagyobb területű termőföld állami tulajdonba, azonban még 1949-et megelőzően. A törvénycikk nem csak a nincstelenek földhöz juttatását, hanem az előző társadalmi rendszer uralkodó rétegeinek, az előző kormányok hivatalnokainak, a németeket támogató hazai kisebbségi németek és a nyilasok megbüntetését is szolgálta. A rendelet végrehajtását elsősorban a kereskedelmi és banktőke birtokainak, az 1000 kat. hold feletti nagybirtokoknak és a nyilas, szélsőjobboldali vezetők és háborús bűnösök földjeinek a terhére képzelték el. A földreform során az 1000 kat. hold alatti úri birtokosok maximálisan 100, a paraszti birtokosok pedig 200 kat. hold földet tarthattak meg. Teljes egészében igénybe kellett venni az 1000 kat. holdat meghaladó minden mezőgazdasági földbirtokot, a kereskedelmi törvény alapján létesült összes társas vállalatok, valamint az elismert vállalati nyugdíjpénztárak és társadalombiztosító intézetek földbirtokait, terjedelmükre való tekintet nélkül. A törvényhatóságok, községek és egyházak földbirtokai, illetve az alapítványi birtokok nagyságukra való tekintet nélkül 100 kat. holdig voltak mentesek a megváltás alól. A törvénycikk 39. §-a szerint „e rendelet céljainak megvalósításánál irányadó elv, hogy a 4. §-ban felsorolt személyek kivételével az igénybevett földbirtok, ingó és ingatlan felszerelés, üzemek stb. tulajdonosának kártalanítás jár, a földhözjuttatottak pedig megváltási árat tartoznak fizetni. Az igénybevett földbirtokok tulajdonosainak kártalanítása az állam feladata. A földhözjuttatottak által fizetett megváltási összegből, földbirtokrendező alap létesül, melyből az állam teherbíróképessége szerint kártalanítja a megváltást szenvedőket.” A végrehajtás során több mint 75.000 birtokot koboztak el 5,6 millió kat. hold nagyságban.

A törvénycikk alapján az ország 16 millió kat. holdnyi mezőgazdaságilag hasznosítható területének 34,5%-át vették igénybe. A földigénylők száma 750 ezer volt, amelyből 642 ezer fő kapott földet, átlagosan 5,1 kat. holdat (\approx 2,9 ha). A magánszemélyeknek ténylegesen juttatott terület 3,2 millió kat. holdnyi volt. Korábban kincstári tulajdonban jelentős erdőterület és néhány nagybirtok volt. A földreform

során ezekből is osztottak ki területet, de újakkal is gyarapodott az állami földtulajdon, és 1946 végére elérte a 160 ezer hektárt. A fennmaradó és ki nem osztott 2,4 millió kat. hold zöme állami tulajdonú erdő (1,4 millió kat. hold), illetve közbirtokossági és társulati legelő volt (0,4 millió kat. hold). A földreform „melléktermékeként” mintegy 1,5 millió kat. hold került állami tulajdonba, amelyen állami erdő-, tan- és mintagazdaságokat, tógazdaságokat és nádüzemeket alakítottak ki. A földreformmal párhuzamosan kezdődött a későbbi elnevezésükkel állami gazdaságok szervezése. 1948 közepétől 1949 őszéig 300 ezer hektár volt az állami gazdaságok kezében. Az állami gazdaságok a több mint három évtizeden át fennálló 1,3 millió hektáros területüket 1953-ra érték el.

Fentiekből következően az *állami* tulajdonba vétel a termőföld esetében döntően már 1949-et megelőzően bekövetkezett, amely a nagybirtokok esetében kártalanítás (térítés) nélkül történt.

Abban a tekintetben, hogy e jogszabályok alapján mennyi termőföld tulajdonjogához jutott hozzá a Magyar Állam térítés nélkül, sajnálatos módon sem az Igazságügyi Hivatalnak, sem a Földművelésügyi Minisztériumnak nincsenek adatai.

Köszönöm a kárpótlással kapcsolatos érdeklődését, és országgyűlési képviselői munkájához további sok sikert kívánok!

Budapest, 2015. szeptember „30.”

Üdvözlettel:

